

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

13 august 2013

mun. Chișinău

Colegiul penal în componență:

președinte – Constantin Gurschi,

judecători – Andrei Harghel, Constantin Alerguș, Ion Vîlcov și Valentina Clevadî,
 a judecat în ședință publică recursul ordinar declarat de procurorul în procuratura de
 nivelul Curții de Apel Chișinău, Radu Sîli, împotriva deciziei Colegiului penal al
 Curții de Apel Chișinău din 13 martie 2013 în privința lui

Canțîr Mihail Constantin, născut la 21.11.1961 în r. Criuleni,
 s. Hîrtopul Mic, domiciliat în mun. Chișinău, str. A. Hîjdeu,
 122/1.

Termenul examinării cauzei:

Instanța de fond de la 30.05.2012 pînă la 18.12.2012;

Instanța de apel de la 26.01.2013 pînă la 13.03.2013;

Instanța de recurs de la 04.06.2013 pînă la 13.08.2013.

Procedura de citare a fost legal executată.

S-au prezentat:

procurorul – Dumitru Graur care a solicitat admiterea recursului declarat de procuror;

avocatul – P. Bobu și inculpatul Canțîr Mihail, care au pledat pentru respingerea
 recursului procurorului ca neîntemeiat.

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție asupra recursului,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Botanica mun. Chișinău din 18 decembrie 2012,
 Canțîr Mihail a fost condamnat în baza art. 324 al. (3) lit. a) CP la 7 ani închisoare cu
 amendă în mărime de 1000 unități convenționale, cu privarea de dreptul de a ocupa
 funcții publice pe un termen de 3 ani.

2. Pentru a pronunța sentința instanța de fond a reținut că, inculpatul Canțîr
 Mihail activînd în funcție de procuror în procuratura Orhei, fiind persoană cu funcție
 publică, folosind situația de serviciu, la 05 aprilie 2012, de la Ion Raducan a extorcat
 300 euro pentru emiterea unei ordonanțe de neîncepere a urmăririi penale pe faptul
 însușirii bunurilor materiale, de către Rodica Blajanov de la altă persoană, fiind prins
 în flagrant în momentul primirii banilor.

3. Avocatul Petru Bobu în numele inculpatului Canțîr M. a declarat apel
 împotriva sentinței instanței de fond, solicitînd casarea acesteia cu pronunțarea unei
 hotărîri de achitare din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 13 martie 2013
 a fost admis apelul apărătorului Petru Bobu, casată sentința și pronunță o nouă
 hotărîre prin care Canțîr M. a fost achitat de sub învinuirea de comitere a infracțiunii
 prevăzute de art. 324 alin. (3) lit. a) CP din motivul că fapta inculpatului nu întrunește
 elementele infracțiunii.

5. Împotriva deciziei instanței de apel procurorul a declarat recurs ordinar,
 făcînd trimitere la temeiurile art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, solicită

casarea deciziei instanței de apel cu menținerea sentinței, motivînd că apelul avocatului a fost greșit admis.

Recurentul invocă faptul, că Canțîr M. prin sugestiile sale a inițiat exercitarea de extorcare a mitei, iar aceste circumstanțe exclud careva acțiuni de provocare, facilitare sau încurajare a persoanei la săvîrșirea infracțiunii.

6. Colegiul penal lărgit va respinge recursul procurorului ca inadmisibil reieșind din următoarele.

Îndeplinind prevederile art. 414-419 CPP, prin prisma cerințelor art. 94, 101, 394 CPP, judecînd apelul avocatului, pronunțîndu-se asupra tuturor motivelor invocate în apel, instanța de apel a stabilit temeiurile de fapt și de drept care au dus la admiterea lui, motivîndu-și corespunzător soluția.

Întru argumentarea concluziilor și perceperea mai accesibilă a circumstanțelor cauzei, instanța de apel a stabilit derularea evenimentelor, reproducînd imaginea reală a celor petrecute în speță după cum urmează.

Așa, la 06.01.2012 Dumitru Blajanov s-a adresat la Comisariatul de poliție Orhei cu plîngere privind tragerea la răspundere penală a fostei soții Rodica Balajanov, pentru acțiunile de însușire a bunurilor și documentelor proprii.

Prin ordonanța procurorului Procuraturii Orhei V. Smochină din 02.02.2012 a fost anulată încheierea OOS al SPO CPr Orhei și materiile de control au fost remise pentru cercetare în ordinea prevăzută de art. 274 CPP.

Mai apoi, la 27.02.2012, materialele în cauză cu propunerea de neîncepere a urmăririi penale au fost din nou trimise spre acceptare în Procuratura Orhei.

Prin ordonanța procurorului în Procuratura Orhei, Canțîr M., din 29 februarie 2012 a fost respinsă propunerea de neîncepere a urmăririi penale și materialele au fost remise organului de urmărire penală a CPr Orhei, ofițerului de urmărire penală Tatiana Asaula pentru control suplimentar, fiind stabilit termenul pînă la 15.03.2012.

Prin Raportul din 15.03.2012 ofițerul de urmărire penală Tatiana Asaula s-a adresat procurorului Mihail Canțîr de a prelungi termenul de examinare.

La 02.04.2012 în biroul de serviciu al procurorului Canțîr M., amplasat în incinta Procuraturii Orhei a venit Igor Raducan, prezentîndu-se ca cumnat și reprezentant al Rodicăi Blajanov, împuternicit verbal de ultima cu privire la reprezentarea intereselor ei și rezolvarea problemei apărute pe materialele în cauză, dat fiind, că dînsa se afla peste hotarele Republicii Moldova. În discuție procurorul M. Canțîr a comunicat lui Igor Raducan, că pentru aplanarea situației de conflict, Rodica Blajanov urmează să întoarcă bunurile și documentele ce aparțin cet. Dumitru Blajanov, în caz contrar vor fi aplicate măsuri de rigoare în privința ei.

Igor Raducan a pomis că-l va „mulțumi” pe Canțîr M. și a plecat.

La 03.04.2012 Igor Raducan a depus cerere la Centrul Național Anticorupție (denumirea precedentă - CCCEC) privind extorcarea mitei de la el și în aceeași zi de către Procurorul General al RM a fost pornită cauza penală împotriva lui Canțîr M. în baza art. 324 alin. 2 lit. c) CP pe faptul extorcării banilor de către procurorul în Procuratura Orhei, Canțîr M. de la cet. Igor Raducan pentru adoptarea unei hotărâri favorabile.

În continuare, în scopul prinderii în flagrant a procurorului Canțîr M., la 04.04.2012 Igor Raducan a fost înzestrat cu tehnică specială, i-au fost transmiși banii marcați cu inscripția „Mita CCCEC” ,iar cu autorizația judecătorului de instrucție au

fost interceptate și înregistrate convorbirile telefonice și alte convorbiri dintre Igor Raducan și procurorul Canțir M., inclusiv convorbirile înregistrate la întâlnirile dintre ei pe str. Gr.Vieru, mun. Chișinău, în fața Procuraturii Orhei și în orașul Sîngera, mun. Chișinău.

În cadrul întâlnirii din str. Chișinăului 12, or. Sîngera, mun. Chișinău la 05.04.2012, în automobilul procurorului Canțir M., Igor Raducan a lăsat în portbagajul automobilului, amplasat vis-a-vis de scaunul pasagerului banii marcați în sumă de 300 euro și tot atunci procurorul Canțir M. a fost reținut.

Instanța de apel a concluzionat că în situația concretă a avut loc provocarea infracțiunii, iar aceasta reiese din următoarele:

- organul de urmărire penală nu a prezentat probe ce ar demonstra, că inculpatul Canțir M. a extorcat mită de la Igor Raducan;

- probele prezentate de către partea acuzării în susținerea învinuirii sunt lovite de nulitate, fiindcă au fost obținute prin provocarea, facilitarea și încurajarea persoanei la savârșirea infracțiunii;

- probele prezentate - declarațiile martorului Igor Raducan și înregistrările audio a convorbirilor dintre Canțir M. și Igor Raducan nu demonstrează vina inculpatului în extorcarea mitei de la ultimul, dar dimpotrivă, dovedesc faptul provocării și încurajării lui Canțir M. și Igor Raducan la savârșirea infracțiunii de corupere pasivă;

- atît legea procesuală națională în vigoare, cît și jurisprudența CtEDO interzic procedura de obținere a probelor prin provocarea, facilitarea și încurajarea persoanei la savârșirea infracțiunii.

Astfel, potrivit art. 93 alin. (3) CPP - „elementele de fapt pot fii folosite în procesul penal ca probe dacă ele au fost dobîndite de organul de urmărire penală sau de altă parte în proces, cu respectarea prevederilor prezentului cod,,

însă instanța de apel a remarcat, că acțiunile de urmărire penală sunt lovite de nulitate în legătură cu încălcările admise la pornirea și efectuarea urmăririi penale, încălcări ale normelor procedurale, ce au afectat iremediabil posibilitatea probării acțiunilor pretinse ca criminale ale făptașului, fiindcă declarațiile inculpatului Canțir M, precum că dînsul a fost provocat la comiterea infracțiunii de către colaboratorii poliției nu pot fi combătute în situația în care probele acuzării sunt nule.

Or, în corespundere cu art. 94 alin. (1), pct. 8), 11) CPP - „, în procesul penal nu pot fi admise ca probe și, prin urmare, se exclud din dosar, nu pot fi prezentate în instanța de judecată și nu pot fi puse la baza sentinței sau a altor hotărîri judecătorești datele care au fost obținute:

- 8) cu încălcări esențiale de către organul de urmărire penală a dispozițiilor prezentului cod;

- 11) prin provocarea, facilitarea și încurajarea persoanei la savârșirea infracțiunii”.

În opinia instanței de apel faptul provocării, facilitării și încurajării persoanei la savârșirea infracțiunii în cauza din speță rezultă din următoarele probe:

- declarațiile inculpatului Canțir M. din care se vede, că cauza penală în privința lui a fost intentată la comanda fostului Comisar de poliție Orhei, Oleg Cociuc, cu care ei sunt în relații ostile din anul 2004. În perioada în care, ofițerul de urmărire penală Tatiana Asaula soluționa chestiunea cu privire la pornirea urmăririi penale pe

materialele la plîngerea lui Blajanov în care el, Canțir M. efectua controlul ca procuror, la 02.04.2012 la el, adică la Canțir M., în biroul de serviciu a intrat Igor Raducan, care i-a propus mită pentru a nu trage la răspundere pe cumnata sa Rodica Blajanov (ultimul s-a exprimat că-l va „mulțumi”).

Inițiativa lui Igor Raducan de a da mită s-a finisat cu lăsarea banilor marcați în portbagajul automobilului lui Canțir M. și acesta imediat a fost reținut;

- declarațiile martorului Igor Raducan depuse în ședința instanței de fond (f.d. 78-81, vol. I), precum că i-a propus mită procurorului Canțir M. pentru a nu trage la răspundere pe cumnata sa Rodica Blajanov;

- stenograma - audio a convorbirii între Mihail Canțir și Igor Raducan din 04.04.2012 (f.d.24-31,vol.I);

- stenograma - audio a convorbirii telefonice între Mihail Canțir și Igor Raducan din 05.04.2012 (f.d.39,vol.I);

- stenograma - audio a convorbirii între Mihail Canțir și Igor Raducan din 05.04.2012 (f.d. 50-52, vol. I).

Important este și faptul, că în conținutul convorbirilor din stenogramele anexate la dosar și expuse supra, **nu se conțin careva date precum că Canțir M. ar fi extorcat bani.**

Nu s-au confirmat nici declarațiile martorului Igor Raducan referitor la faptul, precum că Canțir M., i-ar fi scris pe foaie suma mitei de 300 euro pentru încetarea cauzei, fiindcă presupusul înscris pe foaie nu a fost anexat la dosar, iar declarațiile martorului rămân declarative atîta timp cit nu se confirmă prin alte probe. Dimpotrivă afirmațiile lui Igor Raducan se combat prin conținutul convorbirilor din stenogramele anexate la dosar din care nu rezultă,că Canțir M. ar fi extorcat mită de la acesta.

Instanța de apel a remarcat și faptul, că martorul Igor Raducan este martorul denunțător, adică persoana, care a declarat despre comiterea pretinsei infracțiuni, persoană,care a depus cerere de tragere la răspundere a inculpatului și respectiv în acest sens, Igor Raducan rămîne la propriu cu calitatea de persoană interesată în finalul cauzei și în atare circumstanțe numai declarațiile sale nu pot fi expuse în temeiul sentinței de condamnare ca probă de vinovăție în lipsa altor probe.

Instanța de apel a mai concluzionat, că organul de urmărire penală organizând prinderea în delict flagrant a inculpatului, prin facilitarea acțiunilor lui Igor Raducan, privind provocarea acestuia la comiterea coruperii pasive, au încălcat principiul contradictorialității și principiul de egalitate a armelor, prevăzut de art. 24 CPP, art. 6 al. 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale. Această concluzie mai rezultă și din jurisprudența CEDO, inclusiv *cauza Ramanauskas v. Lituania* și în alte hotărâri.

Pe parcursul urmăririi penale M. Canțir a declarat despre faptul provocării infracțiunii, iar la terminarea urmăririi penale, dînsul a solicitat încetarea sau clasarea procesului penal în legătură cu provocarea infracțiunii, însă cererea a fost respinsă, iar declarațiile lui Canțir M. au rămas neverificate și apoi necombătute pe parcursul judecării cauzei. Or, partea acuzării nu a prezentat nici o probă suplimentară ce ar infirma declarațiile inculpatului, precum că urmărirea penală s-a desfășurat cu încălcarea legii, că infracțiunea a fost provocată.

Adică rămîne constatat faptul,că în cauza din speță organul de urmărire penală, facilitând și încurajând acțiunile lui Igor Raducan, care începu-se de sine stătător realizarea faptei de dare de mită, a purces la investigarea cauzei nu într-o manieră pasivă de supraveghere și investigare a pretinsei activități criminale, dar în mod activ l-au spriginit pe Igor Raducan sub acoperire ca „participant la darea mitei”, determinîndu-l pe acesta și inculpat la comiterea pretinsei infracțiuni de corupere pasivă.

Pe parcursul judecării cauzei nu au fost prezentate alte date ce ar demonstra, că în lipsa implicării colaboratorilor CNA ,ar fi fost comisă infracțiunea.

Prin urmare,determinarea de către organul de urmărire penală a lui Igor Raducan să dea bani procurorului Canțîr M. în scopul constatării acțiunii flagrante de luare de mită, constituie o încălcare a interdicției prevăzute de art. 94 alin. (1) pct. 11) CPP și respectiv probele obținute cu participarea lui Igor Raducan nu pot fi admise și nu pot fi incluse în temeiul unei sentințe de condamnare ca probe de vinovăție.

Concomitent, instanța de apel a mai observat, că chiar dacă pct. 11) alin. (1) art. 94 CPP referitor la neadmiterea probelor obținute prin provocarea, facilitarea și încurajarea persoanei la savîrșirea infracțiunii a fost introdus în lege mai tîrziu de perioada efectuării urmăririi penale în cauza din speță, oricum potrivit art. 3 CPP instanțele judiciare au obligația de a aplica legea care este în vigoare în timpul judecării cauzei.

7. Instanța de apel în decizie s-a referit și la 3 cazuri analogice din practica CEDO, care sunt relevante situației din speță, în care Curtea internațională a constatat, că infracțiunile au fost comise la instigarea poliției și respectiv a avut loc încălcarea art. 6 din Convenție, or, nu a fost stabilit nici un indiciu că infracțiunea ar fi fost săvîrșită fără intervenția polițiștilor.

Instanța de apel a mai relatat, că organul de urmărire penală era obligat să respecte procedura legală de obținere a probelor, fără a utiliza reguli de simulare a comportamentului infracțional, adică fără a pune în practică procedura de provocare a infracțiunii.

Or, art. 46 CEDO și art. 4 din Constituție enunță în mod special – jurisprudența CEDO este obligatorie pentru executare atît de către organul de urmărire penală cît și de instanța de judecată.

8. Pe de altă parte, lecturînd materialele dosarului și analizînd tot spectrul de probe prezentate pentru condamnare, Colegiul penal observă niște particularități de importanță majoră.

Astfel deducem, că învinuirea se bazează pe 3 grupe de probe:

- declarațiile martorului I. Raducan;
- depozițiile martorilor T. Asaula, I. Vascan, S.Bodorin, V. Smochină;
- alte probe cum ar fi: procesul-verbal de primire a plîngerii (denunțul) de către CCCEC de la I. Raducan, explicația lui I. Raducan, ordonanța procurorului privind dispunerea efectuării urmăririi penale, încheierea judecătorului de instrucție privind interceptarea și înregistrarea convorbirilor telefonice, ordonanța de efectuare a percheziției din 05.04.2012 în biroul de serviciu al lui Canțîr M., ordonanța de efectuare a cercetării la fața locului în locul transmițerii banilor, procesul-verbal de interceptare a convorbirilor telefonice, procesul-verbal de marcarea banilor, ordonanța din 05.04.2012 privind efectuarea percheziției în automobilul lui Canțîr

M., și ridicarea banilor -300 euro (Canțir M. nu s-a atins de ei), ordonanța de numire a expertizei criminalistice ș.a. în total 35 de astfel de însușiri.

Declarațiile lui I. Raducan se reduc la faptul că a pus banii în portbagaj și a dispărut și în același timp Canțir M. a fost reținut.

Dacă de admis, că aceste declarații au careva forță probantă, atunci aceeași capacitate de putere probantă au și depozițiile inculpatului Canțir M., care neagă vinovăția și care a spus că n-a dat nici o speranță și n-a cerut bani de la I. Raducan.

A două grupă de probe sunt depozițiile martorilor T. Asaula ș.a. care nimic nu știu despre circumstanțele în cauză.

A treia grupă de probe semnifică mecanismul și procedura efectuării măsurilor de investigație penală din care rezultă, că în portbagajul automobilului lui Canțir M. au fost depistate 300 euro. Acest fapt nu neagă nici Canțir M.. Însă **depistarea banilor** care au nimerit la locul unde ei au fost puși de către I. Răducanu fără știrea lui Canțir M. încă **nu înseamnă ca dovedită vinovăția ultimului în extorcarea de bani.**

Doar absolut nici o probă din dosar nu confirmă faptul că Canțir M. ar fi pretins la careva bunuri, astfel lipsește latura obiectivă a infracțiunii.

9. Colegiul penal lărgit reiterează, că instanța de apel corect a procedat achitându-l pe Canțir M. din considerente de lipsă de probe și că actele procedurale întocmite de organele de urmărire penală, sunt afectate de nulitate în legătură cu provocarea infracțiunii.

Colegiul remarcă, că instanța de apel a cercetat probele sub toate aspectele, obiectiv, iar concluziile privind nevinovăția lui Canțir M. nu trezesc îndoieli.

Prin cele expuse se combat pretinsele argumente ale procurorului referitor la casarea deciziei instanței de apel. Or, dezacordul procurorului cu aprecierea probelor de către instanța de apel nu se încadrează în temeiurile pentru recurs din cele prevăzute în art. 427 CPP.

10. În conformitate cu prevederile art. 435 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E :

Respinge ca inadmisibil recursul ordinar declarat de procurorul în procuratura de nivelul Curții de Apel Chișinău, Radu Sîli, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 13 martie 2013 în privința lui **Canțir Mihail Constantin**, cu menținerea hotărîrii atacate.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 28 august 2013, ora 9³⁰.

Președinte

Constantin Gurschi

Judecători

Andrei Harghel

Constantin Alerguș

Ion Vîlcov

Valentina Clevadi